

УДК 338

JEL O10

DOI 10.31375/2226-1915-2023-2-95-106

СТРАТЕГІЧНІ ОБСТРУКЦІЇ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЗАКАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

О.В. Зарічна

д.е.н., доцент,

професор кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

ORCID 0000- 0002- 2947- 8732

olena.zarichna@uzhnu.edu.ua

Е.М. Ножов

аспірант кафедри економіки і підприємництва

ORCID ORCID 0000- 0002- 9281- 6116

edvard.nozhov@gmail.com

В.П. Мигович

аспірант кафедри економіки і підприємництва

ORCID ORCID 0000- 0001- 5297-1990

migovich.mc@gmail.com

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Анотація. У статті розглянуті обструкції розвитку інноваційного підприємництва як стратегічного фактору та об'єкту стратегічного управління розвитком економіки Закарпатської області. Їх аналіз дозволив здійснити систематизацію за наступними напрямками.

Перший – аналіз кількісних показників, що надають екстенсивні характеристики інноваційної активності в регіоні – свідчить про скорочення кількості інноваційно активних підприємств. Причиною скорочення є ігнорування державою життєво важливих для підприємців потреб в інституційній та фінансовій підтримці Крім цього, спостерігається зменшення темпів зростання обсягів реалізованої інноваційної продукції. На цей тренд вплинуло скорочення кількості інноваційно-активних підприємств в області, тобто перша причина. Крім цього, в якості фактору, що гальмує виробництво інноваційної продукції, можливо відмітити нерозвиненість платоспроможного попиту на інноваційну продукцію.

Наступний напрям аналізу перешикод – дослідження інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості інноваційного бізнесу в області – прослідковується низька інвестиційна активність та скорочення витрат у сфері інноваційної діяльності.

Причинами низької інвестиційної діяльності окреслені наступні чинники: висока вартість кредитів в Україні, що суттєво ускладнює фінансову активність бізнесу й погіршує кінцеві фінансові результати; відсутність механізмів залучення коштів населення (краудфандінгу та інших способів); загальний інвестиційний клімат в Україні та її регіонах.

Третій напрям дослідження перешкод – виявлення розвитку наукової діяльності і, відповідно, її впливу на інноваційну активність. В межах аналізу, встановлено скорочення кількості зайнятих в сфері науково-дослідної роботи, що обмовлено відсутністю реальної державної підтримки наукової діяльності.

Шляхами вдосконалення інноваційного підприємництва рекомендовано виділити такі як розробка та реалізація державної стратегії інноваційної активності, що забезпечить фінансову та інвестиційну підтримку інноваційного бізнесу; формування регіональної інноваційної системи; підтримка наукової діяльності в області та ін.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, стратегічний розвиток, регіон, стратегічне управління, стратегічна конкурентоспроможність, фактори розвитку.

UDC 338

JEL O10

DOI 10.31375/2226-1915-2023-2-95-106

STRATEGIC OBSTRUCTIONS IN THE MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE TRANSCARPATHIAN REGION

Olena Zarichna

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of Business Administration, Marketing and Management

Edvard Nozhov

PhD student

Vladyslav Myhovych

PhD student

Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

Abstract The article presents the obstacles to the development of innovative entrepreneurship as a strategic factor in the development of the regional economy of the Transcarpathian region. Obstructions, as well as positive factors, are the object of strategic management of the development of the region and the building of strategic competitiveness, which should be systematized in the following directions.

The first – the analysis of quantitative indicators that provide extensive characteristics of innovative activity in the region – indicates a reduction in the number of innovatively active enterprises. The reason for the reduction is the state and regional management ignoring the vital needs of entrepreneurs for institutional and financial support, which ensures the transformation of innovative activity into a strategic competitive advantage. In addition, there is a decrease in the rate of growth of the volumes of innovative products sold. This trend was influenced by the decrease in the number of innovatively active enterprises in the region, that is, the first reason. In addition, as a factor inhibiting the production of innovative products, it is possible to note the underdevelopment of solvent demand for innovative products.

The next direction of the analysis of obstacles – the study of the investment climate and investment attractiveness of innovative business in the region – reveals low investment activity and reduction of costs in the field of innovative activity. The reasons for low investment activity are outlined as follows: the high cost of loans in Ukraine, which significantly complicates the financial activity of businesses and worsens the final financial results; lack of mechanisms for attracting public funds (crowdfunding and other methods); general investment climate in Ukraine and its regions. It is appropriate to consider that the investment climate is a more important component of strategic management in the region and the state.

The third direction of the study of obstacles is the identification of the development of scientific activity and, accordingly, its impact on innovation activity. Within the framework of the analysis, a reduction in the number of people employed in the field of scientific and research work was determined, which is attributed to the lack of real state support for scientific activity.

Among the ways of improving innovative entrepreneurship, it is recommended to highlight the development and implementation of the state strategy of innovative activity, which will provide financial and investment support for innovative business; improvement of strategic management of innovation activity in the region, formation of a regional innovation system; support of scientific activity in the region, etc.

Keywords: *innovative entrepreneurship, strategic development, region, strategic management, strategic competitiveness, development factors.*

Постановка проблеми. Інноваційне підприємництво – важливий ресурс стратегічного розвитку регіональної економіки внаслідок наступних причин. По-перше, інноваційне підприємництво вимагає залучення в регіон так званих «smart» інвестицій, які приносять в область новітні технології та обладнання. По-друге, інноваційне підприємництво можливе лише за наявності відповідного трудового потенціалу, здатного працю-

вати в умовах мінливості, невизначеності, швидких змін як предмету праці, так й оточення. Це вимагає необхідність постійного розвитку людського капіталу області, тобто впливає на освіту, охорону здоров'я, культуру регіону. По-третє, інноваційне підприємництво створює нові ринки товарів та послуг. Все це сприяє розвитку регіону, тобто перехід на рівень функціонування економічної системи, яка надає нові якості життєдіяльності

населенню, бізнесу та регіонального управління. Така трансформація регіональних основ є основним стратегічним завданням регіонального довгострокового управління. Крім цього, обструкції так само, як й позитивні фактори, є об'єктом стратегічного управління розвитком регіону та побудови стратегічної конкурентоспроможності.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку та обструкції інноваційного підприємництва активно висвітлюється на шпальтах наукових видань. Так, Міклова В.П. (2015) визначає «рейтинг конкурентоспроможності» за рівнем продуктивності праці як умови інноваційного стратегічного розвитку економічної системи. [10] У продовження, науковець з колегами (2015) висвітлює позитивні сторони та обструкції інноваційного розвитку регіональної економіки [11]. Завдяк Р.І.(2022) з колегами визначає значення людського розвитку для інноваційної економіки [4]. Завдання інноваційного розвитку в умовах інтенціональної економіки піднімається Кубіній Н.Ю (2021) [9] та її співавторами, що досліджують потенціал стратегічного розвитку [3]. Проблематика культури та довіри в інноваційному бізнесі є предметом публікацій Альтман Й. (2016), де відмічене, що «недовіра до керівництва знижує суттєво дію управлінських рішень, несе у собі високі ризики, особливо в умовах організаційних, операційних чи інноваційних трансформацій та розвитку». [7] Відомий британський дослідник Kalantaridis С. (2017) пропонує аналізувати «The role of migrants in redefining places, exploring

opportunities and particularly in introducing innovation in their country of destination» [1].

Разом з тим, представлені науковці залишають поза увагою основні гальмуючі фактори розвитку інноваційного підприємництва в Закарпатській області.

Метою дослідження визначено виявлення стратегічних перешкод, що виникли в стратегічному управлінні інноваційним підприємництвом в Закарпатській області та їх систематизація.

Для досягнення мети вирішені завдання: проаналізована наявна статистична інформація про стан інноваційного підприємництва в Закарпатській області; визначено тренди кількісних та якісних індикаторів, за якими оцінюється ефективність стратегічного управління інноваційною діяльністю; окреслено причини, що перешкодили розвитку інноваційного підприємництва в області.

Основний матеріал дослідження. Розвиток інноваційного підприємництва залежить від широкого кола факторів, серед яких є такі, що створюють обструкції інноваційної активності в Україні. Про складну ситуацію в національному господарстві відносно інноваційної діяльності свідчать дані, наведені в таблиці 1.

Як свідчать дані табл. 1, спостерігається зменшення кількості інноваційно активних підприємств в області. Якщо у 2010 році їх нараховувалося 27, то у 2020 – лише 8. Темп скорочення складає 30 % у 2020 у порівнянні з базисним періодом.

Як вважає А. Фіалковський, «причинами скорочення мережі інноваційно активних підприємств виді-

лимо наступні: відсутність чіткої, зрозумілої для підприємців та великого бізнесу державної стратегії підтримки інноваційної активності в країні та її регіонах; відсутність з боку держави фінансо-вого супроводу інноваційної

активності стартапів та підприємств, що мають наміри здійснювати інноваційну активність; ігнорування застосування таких інструментів інноваційного розвитку як краудсорсинг та фандрайзинг» [15].

Таблиця 1

Показники інноваційної активності в Закарпатській області у 2010-2020 роках

Рік	Кількість інноваційно активних промислових підприємств, од.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.	Інноваційні витрати, млн. грн.
2010	27	879	72,6
2011	22	919	31,3
2012	18	1052	32,8
2013	15	1364	25,0
2014	16	838	16,6
2015	14	583	22,5
2016	15	471	24
2017	12	358	26,2
2018	12	610	20,2
2019	9	139	44,6
2020	8	1012	53,1

Джерело: складено з використанням [12. С. 41-49; 57-58; 84; 99; 100-104; 13 С. 5-6; 10; 13-14; 27; 328; 57; 150; 386; 14. С. 304; 145; 60; 358; 405]

На наш погляд, головна причина скорочення кількості суб'єктів інноваційного бізнесу полягає в ігноруванні державою життєво важливих для підприємців потреб у інституційній та фінансовій підтримці.

Якщо розглядати тренд обсягу реалізованої продукції, то при тому, що спостерігається зростання, врахування інфляції нівелює вказаний тренд. Підтвердженням цього є дані про інфляційні явища в Україні за вказаний період, що наведена на аналітичному сайті Слово і діло: «У 2010 році інфляція в Україні становила 9,1 %... У 2011 році інфляція сповільнилася до 4,6 %, а в 2012 році була зафіксована дефляція – 0,2 %. За підсумками 2013 року інфляція стано-

вила 0,5 %. У 2014-му річний рівень споживчої інфляції в Україні склав 24,9 %, а в 2015 році злетів у півтора раза – до 43,3 %. Річний рівень інфляції в 2016-му становив 12,4 %. У 2017 році інфляція склала 13,7 %... За підсумками 2018 року інфляція знизилася до п'ятирічного мінімуму – 9,8 %... У 2019 інфляція склала 4,1 %, в 2020-му – 5 %» [16].

Виходячи з наведеної інформації можливо співставити темпи зростання обсягів реалізованої інноваційної продукції та інфляції в даний період часу.

Динаміка темпів інфляції в Україні та темпів зростання обсягів інноваційної продукції в Закарпатті представлена на рис. 1.

Рис.1. Співвідношення темпів інфляцій в Україні та темпів зростання обсягів інноваційної продукції в Закарпатській області у 2011-2019 роках

Джерело: таблиця 1 та дані сайту Слово і діло

Наведений графік свідчить про нівелювання зростання номінального обсягу реалізованої інноваційної продукції темпами інфляції в Україні. Значне перевищення темпів росту обсягів інноваційної продукції спостерігається у 2018 та 2020 роках. Але це значною мірою пов'язано з різким падінням обсягів реалізації інноваційної продукції у попередні роки.

Причинами, що не стимулюють ріст обсягів виробництва та реалізації інноваційної продукції в регіоні видимо наступні:

1. Відсутність мотивації підприємців відкривати виробництво інноваційних продуктів. Ризикованість інноваційної сфери достатньо висока і рівень доходів може не перекривати ступінь невизначеності та імовірних економічних втрат. В процесі стратегічного управління розвитком регіону влада області повинна формувати систему підтримки інноваційного підприємництва як стратегічного ре-

сурсу побудови регіональної конкурентоспроможності.

2. Відсутність активної державної політики відносно підтримки інноваційного бізнесу. До сьогодні не створена національна інноваційна система, і так само не працюють регіональні інноваційні системи. Це, в свою чергу, гальмує встановлення зв'язку між генераторами нових ідей та реальним сектором економіки.

3. Відсутність розвиненого ринку інноваційної продукції. Доходи населення, які повинні стати основними споживачами інноваційної продукції, низькі й не виконують функцію формування платоспроможного попиту на інноваційні товари.

Наступною групою індикаторів, що характеризує стан інноваційного сектору економіки Закарпатської області є витрати на інноваційну діяльність, динаміка яких наведена в таблиці 1 та геометрично інтерпретована на рис. 2.

Рис. 2. Інноваційні витрати в Закарпатській області у 2011-2020 роках

Джерело: таблиця 1

Дані табл. 1, що проілюстровані рис. 2, показують нерівномірність інноваційних витрат, здійснених закарпатським бізнесом за останню декаду. Крім цього, загальний приріст номінального обсягу інноваційних витрат у 2020 році у порівнянні з 2011 лише склав 70,99 %, що є вкрай низьким показником: за 10 років інноваційні витрати не збільшилися навіть у два рази. Причинами низької інвестиційної діяльності виділимо наступні: висока вартість кредитів в Україні, що суттєво ускладнює фінансову активність бізнесу й погіршує кінцеві фінансові результати; відсутність механізмів залучення коштів населення (краудфандінгу та інших способів): загальний інвестиційний клімат в Україні та її регіонів; низька фінансова підтримка наукової та інноваційної діяльності державою.

Наступним блоком аналізу виділено кількість зайнятих у виконанні НДР в Закарпатській області. Значення даного індикатора пояснюється такими аргументами.

По-перше, зайняті в науково-дослідному секторі складають креа-

тивну основу населення регіону, підвищують наукову та інноваційну культуру регіону, без чого стратегічний розвиток економіки області не може розвиватися успішно та формувати стратегічні конкурентні переваги.

По-друге, показник зайнятих в науково-дослідних пошуках підвищують рівень людського розвитку регіону, свідчать про тренди людського капіталу, показують престижність зайняття наукою. Сфера науки, персонал, що залучений в наукову активність – це стратегічний людський ресурс регіону.

Вказані фактори також виступають основою розширення ринку праці для наукового та інноваційного видів діяльності в регіоні, що є безумовно значимим чинником, основою впровадження інноваційного підприємництва як стратегічної умови конкурентоспроможності регіональної економіки.

Дані про кількість зайнятих в області, про кількість зайнятих НДР можна знайти в табл. 2.

Таблиця 2

Кількість зайнятих в Закарпатській області всього
та задіяних у виконанні НДР у 2010-2020 роках

Рік	Кількість зайнятих, тис. осіб	Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР	Частка
2010	531,8	1805	0.003
2011	522,7	1914	0.004
2012	530,8	1877	0,004
2013	541,2	2013	0,004
2014	521,4	1733	0.003
2015	519,3	1686	0.003
2016	505,5	678	0,001
2017	496,3	562	0.001
2018	502,4	526	0.001
2019	508,9	548	0.001
2020	492,7	510	0,001

Джерело: [14 с. 60; 145; 304; 358]

Дані таблиці 2 дозволяють зробити висновок про погіршення ситуації в науковому секторі розвитку країни та Закарпатської області. Якщо до 2016 року кількість працівників, задіяних у НДР, складала 3 або 4 проміле, то останні п'ять років цей показник зменшився до одної проміле. Це говорить про недостатню увагу державної та регіональної влади до розвитку науки та ринку праці наукової діяльності.

Висновки. Виходячи з проведеного аналізу, обструкції розвитку інноваційного підприємництва як стратегічного фактору розвитку регіональної економіки Закарпатської області доцільно систематизувати за наступними напрямками.

Перший – аналіз кількісних показників, що надають екстенсивні характеристики інноваційної активності в регіоні – свідчить про скоро-

чення кількості інноваційно активних підприємств. Причиною скорочення є ігнорування державою життєво важливих для підприємців потреб в інституційній та фінансовій підтримці Крім цього, спостерігається зменшення темпів зростання обсягів реалізованої інноваційної продукції. На цей тренд вплинуло скорочення кількості інноваційно-активних підприємств в області, тобто перша причина. Крім цього, в якості фактору, що гальмує виробництво інноваційної продукції, можливо відмітити нерозвиненість платоспроможного попиту на інноваційну продукцію.

Наступний напрям аналізу перешкод – дослідження інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості інноваційного бізнесу в області – спостерігається низька інвестиційна активність та скорочення витрат у сфері інноваційної

діяльності. Причинами низької інвестиційної діяльності окреслені наступні чинники: висока вартість кредитів в Україні, що суттєво ускладнює фінансову активність бізнесу й погіршує кінцеві фінансові результати; відсутність механізмів залучення коштів населення (краудфандінгу та інших способів); загальний інвестиційний клімат в Україні та її регіонах. Доцільно враховувати, що інвестиційний клімат – важлива складова стратегічного управління в регіоні та державі.

Третій напрям дослідження перешкод – виявлення розвитку наукової діяльності і, відповідно, її впливу на інноваційну активність. В межах аналізу встановлено скоро-

чення кількості зайнятих в сфері науково-дослідної роботи, що обумовлено відсутністю реальної державної підтримки наукової діяльності.

Шляхами вдосконалення інноваційного підприємництва рекомендовано виділити такі як розробка та реалізація державної стратегії інноваційної активності, що забезпечить фінансову та інвестиційну підтримку інноваційного бізнесу; покращення стратегічного управління інноваційною діяльністю в області, формування регіональної інноваційної системи; підтримка наукової діяльності в області та ін.

У подальших дослідженнях заплановано вивчити стан стратегічного управління розвитком регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. David Smallbone, Marina Dabic & Christos Kalantaridis (2017). *Migration, entrepreneurship and economic development. Entrepreneurship & Regional Development*, 29:5-6, 567-569, DOI: 10.1080/08985626.2017.1315485. URL: <https://rsa.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08985626.2017.1315485>
2. Fagerberg, J., Srholec, M., Verspagen, B. (2010). *The Role of Innovation in Development // Review of Economics and Institutions*, 1 (2), Article 2. DOI: 10.5202/rei.v1i2.2. URL: <http://www.rei.unipg.it/rei/article/view/15> (22) (PDF) [accessed Jun 28 2020].
3. Kubiniy N., Marhitich V., Kosovilka T. (2019). *Potential of strategic development of regional economy. Challenges of Globalization in Economics and Business. The 4th International Scientific Conference. Georgia, Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. Economics and Business Faculty. P. 237-242.*
4. Kubiniy N., Zavadyak R., Hudzovata L. *The human factors of the national economic development: a comparative analysis of Poland and Ukraine. <center>ConferenceProceedings
DeterminantsOfRegionalDevelopment</center>*, [S.l.], n. 2, p. 331-343, dec. 2021. Availableat: <http://pes.pwz.pila.pl/index.php/proceedings/article/view/206>. Date accessed: 20 apr. 2022.
5. Shiri M. Breznitz, Maryann P. Feldman. *The engaged university / Shiri M. Breznitz // 2012. – URL: http://maryannfeldman.web.unc.edu/files/2011/11/Engaged-University_2012.pdf [in English].*

6. Uyarra E. *The impact of universities on regional innovation: A critique and policy implications*. Manchester Business School Working Paper. 2008. No. 564.
7. Алтман Й., Кубиній Н.Ю. *Види довіри та їх оцінка* // Науковий вісник Ужгородського університету: Сер. Економіка. Вип. 2 (48). 2016. С.148-152.
8. *Інноваційна діяльність області у 2017. Статистичний бюлетень*. Ужгород, 2018. 32 с.
9. Кубиній Н.Ю. *Философский бекграунд вероятности как категории интенциональной нано-экономики* // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. 2021. Вип. 1(57). С. 48-53.
10. Мікловда В.П., Кубиній Н.Ю., Мошак С.М. *Рейтинг конкурентоспроможності України за критерієм ефективності праці* // Демографія та соціальна економіка. 2015. № 3. С. 199-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2015_3_17_11.
11. Мікловда В.П., Кубиній Н.Ю., Мошак С.М. *Можливості та обструкції розвитку інноваційного потенціалу Закарпаття як фактора регіональної* // Економіка промисловості. 2015. № 1 (69). С. 31-39.
12. *Наукова та інноваційна діяльність області. Статистичний збірник*. Ужгород. 2016. 111 с.
13. *Статистичний щорічник Закарпаття*. 2018. Ужгород. 2019, 462 с.
14. *Статистичний щорічник Закарпаття*. 2020. Ужгород. 2021, 422 с.
15. Фіалковський А.Р. *Причини гальмування інноваційного підприємництва в Україні та Закарпатті* // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. «Економіка». 2020. Вип. 1(55). С. 85-89.
16. *Як змінювався рівень інфляції в Україні у 2010-2020 роках. Слово і діло: веб-сайт*. <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/15/infografika/ekonomika/yak-zminuyavsvya-riven-inflyacziyi-ukrayini-2010-2020-rokax> (дата звернення 18.01.2022).

REFERENCE

1. Smallbone, David, Dabic, Marina & Kalantaridis, Christos (2017). *Migration, entrepreneurship and economic development*, *Entrepreneurship & Regional Development*, 29:5-6, 567-569, DOI:10.1080/08985626.2017.1315485. Retrieved from: <https://rsa.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08985626.2017.1315485>
2. Fagerberg, J., Srholec, M. & Verspagen, B. (2010). *The Role of Innovation in Development*. *Review of Economics and Institutions*, 1 (2), Article 2. DOI: 10.5202/rei.v1i2.2. Retrieved from [http://www.rei.unipg.it/rei/article/view/15\(22\)\(PDF\)The_Role_of_Innovation_in_Development](http://www.rei.unipg.it/rei/article/view/15(22)(PDF)The_Role_of_Innovation_in_Development). Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/47443847_The_Role_of_Innovation_in_Development [accessed Jun 28 2020].

3. Kubiniy, N., Marhitich, V. & Kosovilka, T. (2019). *Potential of strategic development of regional economy. Challenges of Globalization in Economics and Business. The 4th International Scientific Conference. Georgia, Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. Economics and Business Faculty. P. 237-242.*
4. Kubiniy N., Zavadyak R., Hudzovata L. *The human factors of the national economic development: a comparative analysis of Poland and Ukraine. <center>ConferenceProceedings
DeterminantsOfRegionalDevelopment</center>, [S.l.], n. 2, p. 331-343, dec. 2021. Retrieved from: <http://pes.pwz.pila.pl/index.php/proceedings/article/view/206>. Date accessed: 20 apr. 2022.*
5. Shiri M. Breznitz & Maryann P. Feldman (2012). *The engaged university* Retrieved from: http://maryannfeldman.web.unc.edu/files/2011/11/Engaged-University_2012.pdf [in English].
6. Uyarra, E. *The impact of universities on regional innovation: A critique and policy implications / Uyarra, Elvira // Manchester Business School Working Paper. 2008. No. 564, The University of Manchester, Manchester Business School, Manchester.*
7. Altman, Y. & Kubynyi, N.Yu. (2016). *Vydy doveryia y ykh otsenka [Types of trust and their evaluation] // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: Seriya: Ekonomika. Scientific Bulletin of Uzhhorod University, series: Economics, 2 (48), 148-152 [in Russian].*
8. *Innovative activity in region. 2017. Statistic collection. 2018. Uzhhorod. 32 p.*
9. Kubiniy, N. (2021). *Filosofskyi bekhround imovirnosti yak katehorii intentsialnoi nano-ekonomiky [Philosophical background of probability as a category of intentional nano-economics] // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: Ser. Ekonomika. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Ser. Economy. 57. 48-53. [in Ukrainian].*
10. Miklovda, V.P., Kubinii, N.Iu. & Moshak, S.M. (2015). *Reitynh konkurento-spromozhnosti Ukrainy za kryteriiem efektyvnosti pratsi. [Rating of competitiveness of Ukraine according to the criterion of labor efficiency]. Demohrafiia ta sotsialna ekonomika – Demography and social economy. № 3. 199-208. [in Ukrainian].*
11. Miklovda, V., Kubiniy, N. & Moshak, S. (2015). *Mozhlyvosti ta obstruktsii rozvytku innovatsiinoho potentsialu Zakarpattia yak faktora rehionalnoi konkurento-spromozhnosti [Possibilities and obstructions of development of innovative potential of Transcarpathia as a factor of regional competitiveness] Ekonomika promyslovosti – Economics of industry, 1 (69), 31-39 [in Ukrainian].*
12. *Scientific ans research activity in the region (2016). Statistic collection. Uzhorod. 111 p.*
13. *Transcarpathia Statistical Yearbook 2018. Uzhhorod. 2019. 462 p.*
14. *Transcarpathia Statistical Yearbook 2020. Uzhhorod. 2021. 431 p.*

15. Fialkovskiy, A. (2020). *Prychyny halmyvannya innovaciinoho pidpryemvictva v Ukraini ta Zakarpatti. [Reasons of reduction of innovative entrepreneurship in Ukraine and Transcarpathia]*// *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: Ser. Ekonomika. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Ser. Economy. 1(55). 85-89.*
16. *How inflation changes in Ukraine in 2010-2020. Word and business6 website: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/15/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsya-riven-inflyaciyi-ukrayini-2010-2020-rokax> (date of application 18.01.2022).*

Стаття надійшла до редакції 03.03.2023

Посилання на статтю: Зарічна О.В., Ножов Е.М., Мигович В.П. Стратегічні обструкції в управлінні розвитком інноваційного підприємництва в Закарпатському регіоні // *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. 2023. № 2 (83). С. 95-106. DOI 10.31375/2226-1915-2023-2-95-106.*

Article received 03.03.2023

Reference a JournalArtic: Zarichna Olena, Nozhov Edvard & Myhovych, Vladyslav. (2023). Strategic obstructions in the management of the development of innovative entrepreneurship in the transcarpathian region // *Development of management and entrepreneurship methods on transport: Coll. scient. works. 2023. № 2 (83). P. 95-106. DOI 10.31375/2226-1915-2023-2-95-106.*